

Lesbisk odysseé i husbil

Norrlandsturné utmanar den traditionella historieskrivningen

Ett lesbiskt husbilmuseum befinner sig på turné i Norrland. Husbilen ägs av föreningen Lesbisk makt som driver projektet *Myter och verkligheter–en Lesbisk odysseé*. Syftet är att stärka norrländska hbtq-personer och att förändra historieskrivningen.

Turnén genomförs i samarbete med museer, mötesplatser för unga och föreningar i Norrland. På varje ort den kommer till tas husbilen om hand av lokala samarbetspartners.

Från den 25 juni till den 6 juli befann sig husbilen i Sundsvallsområdet. Där befolkades den av sommarjobbade gatumusikanter och museiguider, anställda av Sundsvalls kommun. De åkte runt till boenden och offentliga platser på landsbygden omkring Sundsvall och underhöll med levande musik och skapande verkstäder. Bilen rattades av Rebecca Lampinen, handledare för Unga magasinets gatuartister. När Volym hittade husbilen stod den parkerad vid Bänkåsviken långt ute på Alnön.

– Vi har just besökt ett servicehus för äldre här i närheten. Där spelade vi musik, fikade och hade skapande verkstad, berättar Rebecca Lampinen.

Samtidigt för de ut husbilmuseets budskap.

– Inne i husbilen är lesbiskhet norm. Den är inredd av designers som arbetat utifrån ett queerperspektiv, säger Rebecca Lampinen.

Bilens inredning är mysig och kitschigt gammeldags. Besökare får uppleva ett lesbiskt rum där det finns böcker om queerteori att läsa, foton, en brevkorg och en slaf. Husbilen är inte av senaste modellen, men allt därinne fungerar. Rebecca Lampinen berättar att en besökare stannade i bilen sex timmar.

I bilen erbjuds aktiviteter som att sy in sig i det lesbiska lapptäcket av tyg, att skriva brev om eller spela in sin egen lesbiska eller queera historia, samt att ta del av andras historier. Arrangörerna efterlyser också tips på människor att intervjua och historier att berätta.

– Vi samlar in historier. Det ska bli ett arkiv i husbilen, säger Rebecca Lampinen.

Aktivitetserna i den lesbiska husbilen är samtidigt ett konstprojekt i två delar, *Hemmahamn* och *Hemlängtan* av Vilda Kvist.

– *Hemmahamn* handlar om att på varje plats där husbilen står ska de som har hand om den sätta upp en mässingsskylt med texten *Hemmahamn*. Platsen geokodas på Google maps. Sedan märker vi ut den på en karta som kommer att finnas på en hemsida, säger Vilda Kvist.

– De ska också ta en bild när de sätter upp skylten och lägga ut den på Instagram, under hashtaggen *#hemmahamn*.

– Meningen med det här är att lesbiska ska ta plats i det offentliga rummet. Och det offentliga rummet kan vara en plats vid Ångermanälven, det behöver inte nödvändigtvis vara i Stockholms innerstad.

Den andra delen i konstprojektet kallar hon *Hemlängtan*.

– Jag blev anlitad för att skapa ett verk som innehöll historieskildring från Norrland och som byggde på research. För att det inte ska vara bara jag som gör urvalet får besökarna i husbilen skriva brev. Det kan vara till en plats, till sig själva, till en klasskamrat i skolan eller till vem som helst. I historien har kvinnor framträtt genom sina

VOLYM

privata brev och det känns som en fin tradition.

På breven anges plats och dag, och namn om man vill. Besökarna får läsa andras brev och kan även fylla på med egna.

- Det blir historieskrivning under process, en samtidens historia, säger Vilda Kvist.
- Eftersom det inte är allas grej att skriva kan de också sy in sig i ett lapptäcke. Det kan vara en tygbit av någonting ur ens liv. Så har kvinnor i alla tider träffats och handarbetat.

Med lapptäcket vill Vilda Kvist också påminna om AIDS-epidemin och hur människor i hbtq-världen i USA sydde memory quilts, minnestäcken, för att minnas sina bortgångna vänner. Nära till hands ligger också tanken på trasmattan där minnen vävdes in.

- Men för mig handlar det också om att fira levandet, det här stora livet. Det ingår i konstprojektet att lämna det vidare till fler röster och fler platser, säger Vilda Kvist.

KK: Vad händer med din konst när projekttiden är slut?

- Den tillfaller Lesbisk makt och kommer att finnas kvar.

Vilda Kvist är också kurator för det mentorsprogram för queera och skapande unga i åldrarna 15–25 år som startade i juni i projektets regi. Ansökningstiden för årets program gick ut den 10 juni, men nästa år blir det ett nytt mentorsprogram och en ny chans att söka. Som mentorer och handledare för ungdomarna i deras skapande anlitas lesbiska konstnärer. I mentorernas uppdrag ingår även att genomföra ett eget verk utifrån projektets tema. Mentorernas och mentorsgruppernas verk kommer att sättas ihop till en turnerande utställning.

- Vi planerar att ha vernissage i augusti eller september nästa år, någonstans i Norrland, säger Vilda Kvist.

Husbilmuseet kommer att fortsätta rulla till 2021. Syftet är att synliggöra och utforska lesbisk, icke-binär och transmaskulin historia och nutid i Norrland.

En av de historiska personer som lyfts fram i husbilen är skulptören Sigrid Fridman (1879–1963), född i Haparanda. Bland hennes mer kända skulpturer märks *Kentaur* i Observatorielunden i Stockholm från 1939 och *Fredrika Bremer* i Humlegården, Stockholm. Journalisten Klara Johanson har skrivit om henne i boken *Sigrid Fridman – och andra konstnärer: en krigskrönika* (1948). Under 1920-talet hade de en kärleksrelation.

Projektet vill utmana den traditionella historieskrivningen genom att synliggöra lesbiska, icke-binära och transmaskulina som varit verksamma i de norrländska länen. Ambitionen är att visa att Norrland inte bara har varit en plats som queera personer har lämnat för att söka sig till storstäderna, utan också en plats där de valt att leva. Några av drivkrafterna bakom *Myter och verklighet – en Lesbisk odysseé* är Elfrida Bergman och Sara Lindquist, Umeå. Projektet är treårigt och ägs av föreningen Lesbisk makt. Det finansieras av Allmänna Arvsfonden, Postkodlotteriets kulturstiftelse och Kulturbryggan.

Text och foto: Karin Kämsby

Volym 2018-07-09